

تفاوت قانون قدیم و جدید مالیات بر ارزش افزوده

یکی از تحولات اساسی در نظام مالیاتی ایران، جایگزینی **قانون مالیات بر ارزش افزوده قدیم (آزمایشی)** با **قانون دائمی مالیات بر ارزش افزوده** در دی‌ماه سال ۱۴۰۰ بود. این تغییر، نه فقط در متون قانونی، بلکه در اجرای عملیاتی، نحوه رسیدگی، نرخ‌ها، و حتی تعامل کسب‌وکارها با سامانه‌های مالیاتی، تأثیر عمیقی گذاشت.

در این مقاله که به‌ویژه برای حسابداران، مدیران مالی، مشاوران مالیاتی و صاحبان کسب‌وکار تدوین شده، به زبان ساده تفاوت‌های این دو قانون را بررسی می‌کنیم. همچنین به شما نشان می‌دهیم که در عمل، اجرای قانون جدید چگونه است، و چه نکاتی را باید برای پیشگیری از جریمه‌ها و بهره‌مندی از مزایای رعایت کنید.

مرور کوتاهی بر تاریخچه

قانون قدیم (آزمایشی)

• زمان اجرا: از ۱ مهر ۱۳۸۷

• **وضعیت:** به صورت آزمایشی برای 5 سال تصویب شد، اما با تمدیدهای مکرر تا سال ۱۴۰۰ در حال اجرا باقی ماند.

• **هدف اولیه:** شفاف‌سازی مالیات بر مصرف و کمک به تأمین بودجه دولت.

قانون جدید (دائمی)

• **زمان تصویب:** تیرماه ۱۴۰۰

• **زمان اجرا:** از 13 دی 1400

• **وضعیت:** قانون دائمی است و جایگزین قانون موقت شد.

• **همراستا با:** سامانه مودیان، هوشمندسازی مالیات، شفافیت اطلاعات.

جدول مقایسه‌ای بین دو قانون		
قانون جدید (دائمی)	قانون قدیم (آزمایشی)	موضوع
دائمی و رسمی	آزمایشی، موقتی	وضعیت حقوقی
یکپارچه با سامانه مودیان	فاقد سامانه مودیان، مبتنی بر اظهارنامه‌های دستی	ساختار اجرایی
از طریق کارپوشه سامانه مودیان انجام می‌شود	فصلی، به صورت مستقل از سامانه مودیان	ارسال اظهارنامه
فقط از طریق صورتحساب‌های معتبر سامانه مودیان	با مدارک سنتی، امکان تقلب بالا	تایید اعتبار مالیاتی
زمان‌بندی مشخص، مشمول جریمه تأخیر	زمان‌بر و پیچیده	بازپرداخت (استرداد) مالیات

قانون جدید (دائمی)	قانون قدیم (آزمایشی)	موضوع
متنوع: 9% عمومی + نرخ‌های خاص برای کالاهای ویژه	ساده و واحد (9%)	نرخ‌های مالیاتی
محدودتر، با کنترل و نظارت دقیق‌تر	گسترده و گاه بدون نظارت	معافیت‌ها
کاملاً شفاف و سیستمی از طریق کارپوشه	بسیار محدود	قابلیت پیگیری تراکنش‌ها

🔍 تغییرات مهم در قانون جدید نسبت به قانون قدیم

1. ارسال اظهارنامه از طریق سامانه مودیان

در قانون جدید، اظهارنامه دیگر یک فرم مستقل نیست، بلکه پیش‌نویس آن از طریق سامانه مودیان تهیه می‌شود و مودی تنها باید اطلاعات تکمیلی را وارد کند.

2. تعیین مأخذ محاسبه بر اساس صورتحساب الکترونیکی

تنها صورتحساب‌هایی که از مسیر سامانه مودیان صادر شده باشند، مبنای اعتبار مالیاتی و محاسبه بستانکار و بدهکار ارزش افزوده خواهند بود.

3. دسته‌بندی جدید نرخ‌های مالیاتی

در قانون دائمی، نرخ‌های متفاوتی برای کالاهای خاص تعریف شده است؛ از جمله:

- طلا، جواهر و پلاتین
- کالاهای آسیب‌رسان به سلامت (نوشابه، سیگار)
- کالاهای نفتی

4. ضمانت اجرایی قوی‌تر

در قانون جدید، **عدم رعایت مقررات صورتحساب، ثبت معاملات، یا ثبت قراردادها** می‌تواند به جرمه‌هایی سنگین و حتی محرومیت از اعتبار مالیاتی منجر شود.

🔗 مزایای قانون جدید برای دولت و مودیان

برای دولت:

- افزایش شفافیت
- کاهش فرار مالیاتی
- درآمد پایدار و قابل پیش‌بینی

برای مودیان:

- فرآیند ساده‌تر و شفاف‌تر
- اعتبار مالیاتی قابل پیگیری و سریع‌تر
- کاهش مشکلات ممیزمحور

🗉 سوالات متداول

1. آیا هنوز می‌توان اظهارنامه ارزش افزوده را به روش قدیمی ارسال کرد؟

خیر. از سال 1403، ارسال اظهارنامه فقط از طریق سامانه مودیان ممکن است.

2. اگر فاکتور ما خارج از سامانه مودیان باشد، اعتبار مالیاتی داریم؟

خیر. فقط صورتحساب‌های الکترونیکی معتبر در سامانه مودیان، قابل استفاده برای اعتبار مالیاتی هستند.

3. کالاهایی که مشمول نرخ خاص هستند کدام‌اند؟

کالاهای نفتی، سیگار، نوشابه، طلا و جواهر، فلزات گرانبها و برخی کالاهای آسیب‌رسان به سلامت.

4. آیا معافیت‌های قبلی در قانون جدید حذف شده‌اند؟

بعضی از معافیت‌ها حذف یا محدود شده‌اند. در قانون جدید، معافیت‌ها با شرط و نظارت بیشتری اعمال می‌شوند.

5. اگر صورتحسابی اشتباه در کارپوشه‌مان ثبت شود، چکار کنیم؟

باید آن را رد کنید. در غیر این صورت، پس از 30 روز به صورت خودکار تأیید سیستمی می‌شود.

تفاوت میان قانون قدیم و جدید مالیات بر ارزش افزوده، صرفاً در تغییرات متنی نیست. در واقع، این تحول، گذر از یک نظام سنتی، پرخطا و متکی بر کاغذبازی، به یک نظام مدرن، شفاف و هوشمند است. سامانه مودیان در قلب این تحول قرار دارد. بنابراین اگر تا امروز صرفاً با ذهنیت قانون قدیم کار می‌کردید، اکنون زمان آن است که خود را با قانون دائمی و الزامات جدید آن به‌روز کنید.

اگر به دنبال درک کامل و کاربردی این قانون هستید، مطالعه کتاب ایستگاه پایانی سامانه مودیان را از دست ندهید؛ این کتاب به‌زبان ساده و همراه با QR Code های آموزشی، همه چیز را از صفر تا صد به شما آموزش می‌دهد.

همچنین اگر ترجیح می‌دهید آموزش را ویدیویی ببینید، دوره آفلاین سامانه مودیان سایت نخبه حساب گزینه‌ای عالی است. بدون نیاز به ثبت‌نام، در هر ساعت از شبانه‌روز قابل استفاده است.

